

1093-65 (2e)

**Richtlijnen voor de inhoud van het
milieu-effectrapport Leeuwarden Zuid**

september 2000

P 1093- 65
(2e ex)

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Probleemstelling, doel en besluitvorming	5
2.1	Probleemstelling	5
2.2	Beschrijving gevoeligheden gebied	5
2.3	Doel	6
2.4	Na te streven ambitieniveaus.....	6
2.5	Te nemen en genomen besluiten	7
3	Ontwikkeling van alternatieven	8
3.1	Ontwikkeling alternatieven op niveau plangebied	8
3.2	Randvoorwaarden voor planuitwerking deelgebieden.....	9
4	Bestaande milieusituatie en milieugevolgen.....	9
5	Vergelijking alternatieven en uitvoeringsvarianten	10
6	Overige informatie	10
6.1	Leemten in informatie.....	10
6.2	Evaluatieprogramma.....	10
6.3	Vorm en presentatie.....	10
6.4	Samenvatting van het MER	11

Bijlagen

Reactienota

Verslag informatieavond

Aandachtspunten voor het uitwerken van randvoorwaarden per deelgebied

Werkwijze ontwikkeling alternatieven

1 Inleiding

De m.e.r.-procedure voor Leeuwarden-Zuid is op 12 april 2000 van start gegaan met de publicatie van de startnotitie Milieueffectrapportage Leeuwarden-Zuid. Deze richtlijnen geven aan welke onderwerpen aan de orde moeten komen in het milieueffectrapport (MER) dat wordt opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over Leeuwarden-Zuid. De richtlijnen zijn dus richtinggevend voor de inhoud van het MER.

In het kader van de startnotitie m.e.r. Leeuwarden-Zuid zijn van diverse instanties en insprekers adviezen en reacties ontvangen. Het advies voor de richtlijnen van de Commissie m.e.r. is gebruikt als basis voor deze richtlijnen. De overige adviezen en reacties zijn verwerkt in de richtlijnen.

In bijlage 1 van dit rapport is de reactienota opgenomen. Hierin staat beschreven hoe met de inspraakreacties en adviezen is omgegaan in de richtlijnen.

Voorts is in bijlage 2 het verslag van de informatieavond¹ opgenomen, die heeft plaatsgevonden op 20 april 2000.

Daarnaast is bij het uitwerken van de richtlijnen zoveel mogelijk uitgegaan van de startnotitie. Op onderdelen heeft een verdere uitwerking/concretisering plaatsgevonden en/of zijn op basis van 'voortschrijdend inzicht' nuanceringen aangebracht.

Door op dit moment de m.e.r.-procedure op te starten kent de planvorming een aantal onzekerheden. Deze onzekerheden zijn in de eerste plaats het gevolg van de wens van de gemeente om de planvorming flexibel te houden. In de tweede plaats is onzeker of, wanneer en hoe realisatie van de zgn. Haak, de doorgetrokken N31, plaats gaat vinden. Een dergelijke weg om het te realiseren gebied is van grote invloed op de interne en externe ontsluiting.

Overeenkomstig de inhoudseisen voor een MER (die in de Wet milieubeheer zijn opgenomen) en gegeven de onzekerheden, zal het MER zich moeten richten op:

- probleemstelling en doel: waarom wordt de locatie Leeuwarden-Zuid ontwikkeld?;
- beleidskader: overzicht van al genomen besluiten die van invloed (kunnen) zijn voor Leeuwarden-Zuid en een overzicht van nog te nemen besluiten;
- beschrijving van gevoeligheden van het gebied, die bij de planvorming ontzien dienen te worden;
- het benoemen van potenties van het gebied en het vastleggen van de milieuambities waaraan de plannen in deelgebieden dienen te voldoen;
- bij voorkeur drie (groei)scenario's voor de omvang van woningbouw, bedrijventerreinen en realisatie van de hoofdontsluiting;
- het per scenario ontwikkelen van een meest milieuvriendelijk alternatief (mma) ten aanzien van woon- en werkgebieden, dichtheden, type bedrijvigheid, ontsluiting en duurzaamheid;
- afhankelijk van de verdere ontwikkelingen kan een voorkeursalternatief ontwikkeld worden voor het gehele programma, waarin de mma's bij de opeenvolgende scenario's op elkaar aansluiten;

¹ Deze informatieavond was met name bedoeld om informatie te verstrekken over de Contourennota en over de m.e.r.-procedure. Daarnaast is vooruitlopend ingegaan op de formele inspraakprocedure voor de startnotitie.

-
- het vervolgens mogelijk uitwerken van dit voorkeursalternatief in randvoorwaarden die sturend zijn voor de planontwikkeling per deelgebied.

De voorliggende richtlijnen zijn geen algemene checklist, maar zijn toegespitst op dit project. Het MER moet zodanige informatie bieden dat deze bruikbaar is bij het nemen van ruimtelijke beslissingen in het kader van de diverse op te stellen bestemmingsplannen c.q. de zelfstandige projectprocedures. Wanneer hier aanleiding toe is kan er gemotiveerd van de richtlijnen worden afgeweken.

Indien op korte termijn één of meerdere bestemmingsplannen in procedure gebracht worden, kan de informatie uit dit MER dienen als basis voor het besluit. Voor bestemmingsplannen die pas op langere termijn in procedure worden gebracht, behoeft de informatie uit het MER mogelijk actualisering. Deze actualisering kan dan plaatsvinden in de vorm van een aanvulling op het MER.

2 Probleemstelling, doel en besluitvorming

2.1 Probleemstelling

In de probleemstelling moet worden aangegeven voor welke knelpunten het voornemen een oplossing moet bieden. Onder andere de volgende problemen doen zich voor:

- Afname van het draagvlak van voorzieningen in de stad Leeuwarden, doordat mensen vanuit de stad wegtrekken naar het landelijk gebied;
- Verstedelijking van het platteland;
- Hoge werkloosheid;
- Congestie aan de zuidkant van Leeuwarden door woon-werkverkeer.

Een onderbouwing moet worden gegeven van de sturende factoren, die bepalend zijn voor de te realiseren woningen en bedrijventerreinen in eerste instantie tot de periode 2010, zowel kwantitatief (in hectares bruto terrein) als kwalitatief. Daarbij dient de relatie gelegd te worden naar de geconstateerde problemen.

De keuze voor de locatie Leeuwarden-Zuid staat in het MER niet ter discussie. Wel moet de locatiekeuze van Leeuwarden-Zuid in het MER worden onderbouwd, uitgaande van reeds uitgevoerde studies en onderzoeken.

2.2 Beschrijving gevoeligheden gebied

Er moet een beschrijving gemaakt worden van de bestaande gevoeligheden in het plangebied. Deze beschrijving wordt uitgevoerd ten aanzien van bodem, geomorfologie, water, natuur, landschap en cultureel erfgoed en overige gevoeligheden. Deze beschrijving maakt het mogelijk om waarden vast te leggen, die niet aangetast mogen worden bij de planvorming. Onderstaand zijn de aandachtspunten voor de beschrijving van gevoeligheden aangegeven:

Bodem en water

- bodemopbouw en reliëf;
- geohydrologische karakterisering van het gebied;
- de ligging van kwel- en infiltratiegebieden met een aanduiding van de herkomst en kwaliteit (schoon/zoet/zout) van het kwelwater;
- diepteligging van het zoet/zout-grensvlak (150 mg/l chloride), aanwezigheid van zoute kwel ; de zoutinversie in de Hemptermeerpolder in relatie tot het voorkomen van zoute kwel en zoute vegetaties.
- ligging en kwaliteit van het oppervlaktewater en de relatie met andere watersystemen (in- en uitlaatstromen);
- aanwezigheid van bodemverontreiniging.

Natuur

- de functie van de bestaande groenstructuren in het studiegebied en de plaats ervan in de ecologische hoofdstructuur;
- aanwezige broed-, fourageer-, rust- en ruigebieden en hun onderlinge samenhang;
- aanwezige waardevolle natuur, zoals grutto's en meervleermuis, in het te bebouwen gebied en de directe omgeving met vermelding van hun status;

-
- verstoringsgevoelige gebieden in de omgeving.

Landschap en cultuurhistorie

- de landschappelijke, archeologische en cultuurhistorische elementen in het gebied (zoals de karakteristiek van bestaande oude dorpen, de terpen en de oude dijken rondom de Middelzee, verkavelingspatronen en archeologische vindplaatsen);
- de visueel ruimtelijke werking van deze elementen (openheid van de Middelzee, herkenbaarheid).

Overige gevoeligheden

- locatie van hindergevoelige bestemmingen c.q. objecten (woningen e.d.);
- leefbaarheid kern Goutum.

2.3 Doel

Het MER zal moeten aangeven welke doelen met de realisatie van het voornemen worden nagestreefd.

Zo dient te worden aangegeven op welke wijze Leeuwarden de stad vitaal wil houden en op welke wijze de planconcepten, zoals bijvoorbeeld "stad in het groen", "compacte stad" en "waterrijke stad" daarin passen. Daarbij wordt ingegaan op de nagestreefde kwaliteit van woningen en woonomgeving.

Aangegeven dient te worden welke doelen op het gebied van werkgelegenheid worden nagestreefd met daaruit volgend het type arbeidsplaatsen dat beoogd wordt. Deze informatie is noodzakelijk voor het opstellen van de milieuzonering.

De verkeer- en vervoersdoelstellingen moeten worden beschreven, vertaald in de na te streven verdeling van het aantal verplaatsingen over de verschillende vervoerswijzen (modal-split).

2.4 Na te streven ambitieniveaus

Er dient te worden aangegeven welke ambitieniveaus worden nagestreefd, voor zowel het groene als het grijze milieu. Deze ambitieniveaus moeten vervolgens in de vorm van een programma van eisen worden geconcretiseerd. Hierbij moeten bijvoorbeeld ambities worden geformuleerd voor;

Ambities groene milieu

- de ambitie voor het behoud van landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals het in tact laten van karakteristieke oude dorpen, de openheid van de Middelzee, de terpen, de oude dijken rondom de Middelzee en kreekresten en kreekruigen;
- het ambitieniveau voor het behoud van bestaande natuur en ecologie en het ontwikkelen van natuur binnen het te ontwikkelen stedelijk gebied:

Natuurbehoud: veilig stellen van Rode lijst- en doel- en indicatorsoorten, aanwezigheid van waardevolle gradiënten in vegetatie en bodem en waterhuishouding, relatie van het gebied met omgeving o.a. Alde Feanen.

Natuurontwikkeling ontwikkeling van gebiedseigen en / of soortenrijke vegetaties en biotopen voor fauna in bermen, waterpartijen, parken, verbindingzones etc.

Ambities grijze milieu

Duurzaam bouwen en duurzame stedenbouw

- de ambities voor de energieprestatie op locatie (EPL) en de energieprestatiecoëfficiënt (EPC);
- de ambitie op het gebied van duurzame energie (welk percentage en hoe opgewekt); wordt bijvoorbeeld gedacht aan windenergie op de bedrijventerreinen;
- het ambitieniveau voor de watervoorziening voor woningen en bedrijven en de verwerking van afvalwater;
- de ambities op het gebied van parkmanagement (energie, logistiek en vervoer) op bedrijventerreinen;
- de ambities op het gebied van materiaal(her)gebruik en (gesloten) grondbalans;
- de ambities op het gebied van logistiek;
- de ambities op het gebied van milieuhinder (geluid, geur, veiligheid, etc).

2.5 Te nemen en genomen besluiten

Er zijn al diverse besluiten genomen voor de ontwikkeling van Leeuwarden-Zuid. Omdat deze besluiten het vertrekpunt van het MER vormen, moeten deze in het MER worden aangegeven. De Contourennota is in dit verband het meest van belang. Ook andere gemeentelijke besluiten of besluiten/beleidsplannen van andere overheden kunnen van invloed zijn op de inrichting van Leeuwarden-Zuid. Indien dit het geval is moeten de hieruit voortvloeiende uitgangspunten en randvoorwaarden worden beschreven in het MER.

Verder dient aangegeven te worden of er en zo ja welke formele (tussentijdse) besluiten genomen gaan worden op basis van de informatie in het MER. Daarbij dient inzicht gegeven te worden in de doorwerking van het MER op de besluiten in bestemmingsplannen, die in een latere fase in procedure gebracht gaan worden. De te volgen procedures, het tijdpad en de betrokken adviesorganen en instanties moeten hierbij worden aangegeven.

Tot slot moeten de besluiten in beeld worden gebracht die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

3 Ontwikkeling van alternatieven

3.1 Ontwikkeling alternatieven op niveau plangebied

De planvorming voor Leeuwarden-Zuid kent op dit moment belangrijke onzekerheden, waaronder:

- het aantal te bouwen woningen; dit aantal kan variëren tussen 3000 en 8000 woningen;
- de fasering in de uitgifte van bedrijventerrein en het type bedrijven op de verschillende locaties;
- de aanleg van de zgn. Haak (verlenging N31), de mogelijke fasering of tussentijdse oplossingen;
- het al dan niet aanleggen van de trimodale terminal (als onderdeel van de bedrijventerreinen).

De planvorming en de realisatie strekt zich daarnaast uit over een periode van 10 á 15 jaar. Flexibiliteit is om deze reden een belangrijk element in de planvorming. Met deze flexibiliteit wordt beoogd om in de tijd het te realiseren aantal woningen en de kwaliteit daarvan, evenals de omvang en het type bedrijventerreinen aan te kunnen passen aan veranderende marktwensen. Om de noodzakelijke flexibiliteit te creëren zal gefaseerde ontwikkeling een belangrijke bouwsteen moeten zijn bij de ontwikkeling van alternatieven.

Ontwikkelen van scenario's

Aangezien het de vraag is in welke mate de plannen ook daadwerkelijk gerealiseerd gaan worden, zullen scenario's beschreven moeten worden, uitgaande van verschillende hoeveelheden woningen en bedrijventerrein.

Een insteek voor de scenario's kan bijvoorbeeld zijn:

- realisatie van 3000 woningen, 200 ha bruto bedrijventerrein en een verbeterde ontsluiting (via bijvoorbeeld de Algeraweg);
- realisatie van 5000 woningen, 350 ha bruto bedrijventerrein en een ontsluiting via het industrieterrein Swette-park;
- realisatie van 8000 woningen, 500 hectare bruto bedrijventerrein en realisatie van de Haak.

Echter ook andere, nader te onderbouwen, combinaties op basis van reeds bekende c.q. gewenste faseringen zijn mogelijk.

Uitwerking in mma's

Binnen elk van deze scenario's kan op basis van de gevoeligheden (zie 2.2) in het gebied en de ambities voor het groene en grijze milieu een meest milieuvriendelijk alternatief ontwikkeld worden voor o.a.:

- de exacte ligging en omvang van woon- en werkgebieden;
- exacte ligging en omvang van trimodale terminal;
- de dichtheid van woningen;
- het type toe te laten bedrijvigheid;
- de hoofdontsluiting;
- de energievoorziening;
- de watervoorziening.

Het te formuleren meest milieuvriendelijk alternatief (mma) moet:

- realistisch zijn;
- uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu;
- gericht zijn op het halen van een maximale milieuwinst.

Nagegaan kan worden of het zinvol is om per scenario twee thematische mma's te ontwikkelen, namelijk één dat voldoet aan de ambities voor het groene milieu en één dat voldoet aan de ambities voor het grijze milieu. Vervolgens kunnen deze gemotiveerd geïntegreerd worden tot één mma per scenario.

De mma's van de opeenvolgende scenario's dienen optimaal op elkaar aan te sluiten. Op basis van de beschrijving in het MER moet voor de besluitvorming namelijk duidelijk worden welke consequenties voortvloeien uit het in fasen en mogelijk gedeeltelijk uitvoeren van het voornemen. Daarmee kan voorkomen worden dat in de beginfase besluiten worden genomen, die in het verdere traject wenselijke ontwikkelingen in deelgebieden blokkeren.²

3.2 Randvoorwaarden voor planuitwerking deelgebieden

Op dit moment is het niet zinvol plannen uit te werken voor de deelgebieden op inrichtingsniveau, met het oog op de onzekerheden en de gewenste fasering.

Wel moeten op basis van de voorgenomen activiteit (voor het gehele plangebied) in het MER de randvoorwaarden worden aangegeven, die sturend zijn voor de planontwikkeling per deelgebied.

Wanneer in het MER voor één of meerdere deelgebieden deze plannen reeds worden uitgewerkt, kan in het MER getoetst worden of dergelijke randvoorwaarden inderdaad voldoende sturend zijn.

Voor bestemmingsplannen die pas op langere termijn in procedure worden gebracht, heeft de informatie uit het MER mogelijk actualisering. Deze actualisering kan plaatsvinden in de vorm van een aanvulling op het MER³.

De te stellen randvoorwaarden aan de uitwerkingen per deelgebied kunnen worden afgeleid van de ambitieniveaus zoals beschreven onder 2.4.

In bijlage 3 is een lijst met aandachtspunten opgenomen die daarbij ondersteunend kan werken.

4 Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

De bestaande milieusituatie wordt beschreven volgens 2.2 van de richtlijnen. Doel van het in beeld brengen van de bestaande milieusituatie is het in beeld brengen van de gevoeligheden in het gebied. Vervolgens moeten de gevolgen van de verschillende alternatieven voor het milieu aan de hand van 2.2. en aan de hand van de geformuleerde ambities (2.4) beschreven worden.

² De werkwijze is schematisch aangegeven in bijlage 4.

³ Verwezen wordt naar artikel 7.16 van de Wet milieubeheer.

5 Vergelijking alternatieven en uitvoeringsvarianten

De vergelijking van de alternatieven op het niveau van het plangebied dient te geschieden in de vorm van een toetsing van de effecten aan de vastgelegde ambitieniveaus (zie 2.4)

Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

6 Overige informatie

6.1 Leemten in informatie

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op de milieuaspecten die in de verdere besluitvorming over Leeuwarden-Zuid een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties zijn van het gebrek aan milieu-informatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie.
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

6.2 Evaluatieprogramma

De gemeente Leeuwarden moet bij nemen van het m.e.r.-plichtige besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden.

Het evaluatieonderzoek is bedoeld om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen.

In het MER moet een aanzet voor een evaluatieprogramma worden opgenomen, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

6.3 Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie moet verder aandacht gegeven worden aan:

- een goede opbouw waarin duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen de abstractieniveaus (totale plangebied en deelgebieden);

-
- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
 - een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
 - recent kaartmateriaal te gebruiken met daarop de gebruikte namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

6.4 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat bijzondere aandacht verdient omdat dit deel van het MER vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers. De samenvatting moet daarom als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de scenario's voor de ontwikkeling;
- alternatieven en mma's;
- indien mogelijk het voorkeursalternatief voor de gehele ontwikkeling van het plangebied;
- de vergelijking van de alternatieven op basis van de gestelde ambities;
- belangrijke leemten in kennis.

Bijlagen

Bijlage 1

Reactienota

= Reactienota Inspraakreacties en adviezen m.e.r. Leeuwarden-Zuid =

Inleiding

In het kader van de startnotitie m.e.r. Leeuwarden-Zuid zijn van diverse instanties en insprekers adviezen en reacties ontvangen. In deze reactienota is beschreven hoe met deze inspraakreacties en adviezen is omgegaan in de richtlijnen.

Adviezen en reacties zijn ontvangen van de volgende instanties en belanghebbenden:

1. Advies richtlijnen Commissie voor de m.e.r.
2. Regionale Inspectie Milieuhygiëne
3. NS Railinfrabeheer (NS RIB)
4. Directoraat-generaal Rijkswaterstaat – directie Noord-Nederland (RWS-DNN)
5. Gasunie
6. Vereniging onderzoek flora en fauna (VOFF)
7. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB)
8. Wetterskip Fryslân
9. KPN Telecom
10. Gemeente Menaldumadeel
11. Provincie Friesland
12. Wijkvereniging De Toekomst-Vosseparkwijk
13. J. Jepma en S. Evertsen
14. Dhr. Van Aalsum

Gemeente Menaldumadeel geeft in haar brief van 15 juni 2000 aan dat de voorgelegde startnotitie Milieueffectrapportage Leeuwarden-Zuid door Burgemeester en Wethouders van Menaldumadeel voor kennisgeving wordt aangenomen. Uit de brief blijkt dat het voor de gemeente niet mogelijk was binnen zes weken te reageren.

In haar brief van 16 juni 2000 onderschrijft de Provincie Friesland het belang van het uitvoeren van een Milieueffectrapportage voor Leeuwarden-Zuid. Daarnaast geeft de Provincie aan dat het belangrijk is om regelmatig en in brede (ambtelijke) samenstelling de voortgang van de m.e.r. te bespreken.

KPN Telecom heeft per brief (d.d. 12 april 2000) laten weten dat de startnotitie m.e.r. Leeuwarden-Zuid vooralsnog geen aanleiding geeft tot het maken van opmerkingen. Tezijntijd zal door deze instantie bij het vooroverleg ex art. 10 BRO over betreffende bestemmingsplannen een reactie worden gegeven.

Commentaar op inspraakreacties

- Advies richtlijnen van de Commissie m.e.r. (d.d. 15 juni 2000)

Het door de Commissie voor de m.e.r. uitgebrachte advies heeft als basis gediend voor de richtlijnen voor Leeuwarden-Zuid. De commissie adviseert in de richtlijnen geen 'standaard-aanpak' te beschrijven. Dit heeft zij tevens toegelicht in een gesprek op 13 juni 2000. Het College kan zich vinden in deze aanpak, zij het dat op een aantal punten nuanceringen zijn aangebracht.

De door de Commissie aanbevolen aanpak is vooral gericht op het ontwikkelen van alternatieven (scenario's). Elk van de alternatieven is een 'groeistap', maar tegelijkertijd kan

zij ook gezien worden als 'eindfase' van het betreffende scenario. Deze aanpak is noodzakelijk omdat er in dit stadium nog veel onzekerheden zijn.

In afwijking van het advies van de Commissie is de uitwerking van het integrale voorkeursalternatief niet op voorhand opgenomen in de richtlijnen. Afhankelijk van het stadium van de planvorming kan besloten worden om in het kader van deze m.e.r. een voorkeursalternatief uit te werken.

- Regionale Inspectie Milieuhygiene (d.d. 22 mei 2000)

In de brief van de Inspectie Milieuhygiene Noord wordt geadviseerd om het parkeer- en locatiebeleid van het rijk en het beleid ten aanzien van Duurzaam Bouwen onderdeel uit te laten maken van de uitgangspunten voor het in te richten gebied. Deze suggestie wordt in de richtlijnen behandeld bij de te nemen en genomen besluiten (paragraaf 2.5 richtlijnen). Het locatiebeleid en dubo-beleid maakt onderdeel uit van het beleidskader dat een vanzelfsprekend onderdeel van het MER vormt.

Het gemiste deelaspect wegverkeerslawaaï in de startnotitie wordt behandeld bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand en milieugevolgen (zie hoofdstuk 4 van de richtlijnen). Ook de effecten ten aanzien van duurzaamheid zijn een volwaardig onderdeel in de variantenuitwerking van het MER.

Om duurzaamheid een volwaardig onderdeel in de variantenuitwerking te laten zijn geeft de Inspectie in haar brief suggesties ten aanzien van aspecten water, ecologie, verkeer en vervoer, bebouwde omgeving, grondstoffen en energie. De suggesties zullen bij de uitwerking worden betrokken.

Voorts vraagt de Inspectie aandacht voor het werken met een gesloten grondbalans. In 2.4 van de richtlijnen is aangegeven dat voor dit aspect een ambitieniveau zal worden geformuleerd, dit punt komt dus in het MER aan de orde.

Daarnaast wordt in de brief opgemerkt dat het op te stellen MER een inrichtings-MER betreft. Dit wil echter niet impliceren dat in het MER geen onderscheid wordt gemaakt in het plangebied en studiegebied, integendeel. Het plangebied wordt in het MER gezien als het gebied waar de daadwerkelijke uitbreiding/inrichting gaat plaatsvinden. Daarnaast is er een studiegebied aan te wijzen, dit is het gebied waarbinnen effecten worden ondervonden aan de voorgenomen activiteit. De grootte van dit studiegebied is afhankelijk van de reikwijdte van effecten per aspect (het studiegebied voor water kan bijvoorbeeld groter zijn dan studiegebied ten aanzien van geluid).

- NS Railinfrabeheer (d.d. 22 mei 2000)

In de brief van NS-RIB wordt aandacht gevestigd op het Besluit Geluidhinder Spoorwegen (BGS). In het MER zal voor situering van hindergevoelige bestemmingen nabij spoorwegen gebruik gemaakt worden van de wettelijke normen die gelden, dus ook de grenswaarden zoals vermeld in dit Besluit.

Voor het aspect externe veiligheid zullen randvoorwaarden moeten worden uitgewerkt per deelgebied (zie bijlage 5).

Verder vraagt NS-RIB in haar brief aandacht voor mogelijke consequenties voor de stabiliteit van de spoorbaan, dit indien in de waterhuishouding wijzigingen worden aangebracht. Het MER zal de milieugevolgen moeten beschrijven, waaronder gevolgen van wijzigingen in de waterhuishouding.

Bij de uitwerking van randvoorwaarden zal in het MER aandacht worden geschonken aan het in de brief genoemde deelaspect verkeersveiligheid. Het niet toestaan van nieuwe gelijkvloerse kruisingen vormt hierbij een vastgesteld uitgangspunt van de NS (door overwegenbeleid van Min. V&W). Ook de veiligheid en bereikbaarheid ten aanzien van langzaam-verkeer vormt een punt van nader onderzoek in het MER, immers alle vervoerswijzen moeten worden beschouwd.

NS-RIB laat weten dat bij de uitwerking van de plannen rekening gehouden dient te worden met de artikelen 36 t/m 41 van de Spoorwegwet. Voorts laat NS-RIB in haar brief weten interesse te hebben om in een vroegtijdig stadium bij de planvorming betrokken te zijn. Beide suggesties worden voor kennisgeving aangenomen.

- Directoraat-generaal Rijkswaterstaat – directie Noord-Nederland (d.d. 15 mei 2000)

Rijkswaterstaat geeft in haar brief terecht aan dat het MER in moet spelen op de resultaten van de 'Verdieping verkenning Rijksweg 31 bij Leeuwarden' en rekening moet houden met eventueel andere oplossingsrichtingen dan alleen de 'Haak'. In de voorgestelde scenario-ontwikkeling (zie hoofdstuk 3 van de richtlijnen) wordt aangegeven hoe omgegaan dient te worden met onzekerheden binnen de planvorming, waaronder de aanleg van 'de Haak' om Leeuwarden.

Daarnaast vraagt Rijkswaterstaat in haar brief aandacht voor bovenlokale mobiliteitseffecten. Mobiliteitseffecten op hoger niveau dan het plangebied vormen een onderdeel van de verkeersstudie die wordt uitgevoerd in het kader van dit m.e.r.

De in de brief genoemde aspecten als beperking van de mobiliteit, bevordering van openbaar vervoer en gebruik van de fiets worden gezien als speerpunten van het verkeersbeleid uit het SVV-II, en vormen het (beleids)kader/uitgangspunt van het onderzoek.

De voor het deelaspect water in de startnotitie gemiste beschrijving van kwantiteitsaspecten wordt in het MER wel opgenomen. Voor het aspect bodem en water wordt zowel de waterkwaliteit als de waterkwantiteit onderzocht.

In paragraaf 2.4 en 2.5 van de richtlijnen wordt aangegeven dat op grond van beleidsuitspraken ambitieniveaus vanuit ruimtelijke, stedenbouwkundige en milieuoverwegingen moeten worden opgesteld, die als toetsing gelden voor de eindvergelijking. Bij de uitwerking van de scenario's moet een milieuoptimalisatie worden uitgevoerd (uitwerking mma's).

- Gasunie (d.d. 10 mei 2000)

De door de Gasunie aangegeven transportleidingen worden meegenomen in het MER (zie ook bijlage 5). De van toepassing zijnde toetsings- en veiligheidsafstanden zoals die zijn neergelegd in de Richtlijn van het Ministerie van VROM, DGMH/B nr. 0104004 (d.d. 26-11-1984) en de NEN 3650 "Eisen voor stalen transportleidingsystemen" vormen hierbij het wettelijk kader/uitgangssituatie.

Daarnaast vraagt de Gasunie in haar brief aandacht voor buisleidingen als volwaardige transportmodaliteit. De suggestie wordt voor kennisgeving aangenomen.

- Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (d.d. 9 mei 2000)

In de brief van de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna geeft de vereniging aan dat uit de data-bestanden van de PGO's, met veel recente gegevens, blijkt dat er in het studiegebied natuurwaarden aanwezig zijn.

Voor het in beeld brengen van de gevoeligheden (zie paragraaf 2.2) in het plangebied zullen de aanwezige natuurwaarden in of net buiten het plangebied op basis van bestaande gegevens en uit een veldinventarisatie in beeld moeten worden gebracht (aanwezigheid van Rodelijstsoorten of beschermde soorten binnen deze ecotopen). Zo kan een inschatting worden gegeven van de mate van aantasting van de natuurwaarden en mogelijkheden voor ontwikkeling van natuurwaarden binnen nieuw stedelijk gebied en betekenis voor lokale/regionale ecologische infrastructuur. Naast de veldinventarisatie wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van beschikbare literatuur, waaronder de door de Vereniging aangedragen Atlas Dagvlinders in Fryslân. De in de brief aangegeven waarnemingen van flora en faunasoorten worden voor kennisgeving aangenomen.

- Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (d.d. 9 mei 2000)

In de brief van het ROB wordt aandacht gevestigd op mogelijk aanwezige archeologische waarden in het plangebied. Daarbij geeft de rijksdienst aan dat met name het gebied ten zuiden van Leeuwarden een hoge archeologische verwachting heeft. In deze zone, globaal gelegen tussen de N358 en de N31/32, komen ook de meeste, reeds bekende archeologisch waardevolle terreinen voor. Meer oostelijk, daar waar de Middellzee heeft gelegen, zijn de archeologische verwachtingen lager. Speciale aandacht vraagt de rijksdienst voor de overgangszone, alwaar archeologische waarden kunnen zijn afgedekt door klei en juist niet door toedoen van de Middellzee zijn verdwenen. In het MER moet inzicht gegeven worden in mate van aanwezigheid van cultuurhistorische waarden en archeologische elementen (beschrijving van gevoeligheden, paragraaf 2.2) en de mate van versterking van deze waarden door uitvoering van de voorgenomen activiteit (hoofdstuk 4). De gemeente is voornemens een aanvullend archeologische inventarisatie (AAI) uit te laten voeren om de mogelijke potentiële archeologische waarden in beeld te kunnen brengen. Afhankelijk van de uitkomsten van deze inventarisatie worden vervolgens randvoorwaarden gesteld ten aanzien van de uitwerking van de deelgebieden. De twee van belangzijnde aspecten die het ROB in haar brief aangeeft (behoud van waarden en archeologie als uitgangspunt), worden hierbij voor kennisgeving aangenomen.

- Wetterskip Fryslân (d.d. 23 mei 2000)

In de brief van Wetterskip Fryslân staat een algemeen uitgangspunt geformuleerd: behoud en waar mogelijk versterking van de veiligheid en veerkracht van watersystemen. Dit uitgangspunt kan gezien worden als een beleidskeuze die ook door het rijk wordt nagestreefd en zal worden behandeld in het MER conform de richtlijnen van paragraaf 2.5. De door het Wetterskip gestelde uitgangspunten voor het basisniveau voor hydrologie en ecologie en de uitgangspunten om emissies te reduceren zullen meegewogen worden bij het formuleren van ambitieniveaus (paragraaf 2.4 richtlijnen). Tevens zal in de planvorming een wisselwerking bestaan tussen het MER en het masterplan/stedebouwkundig plan.

- Wijkvereniging De Toekomst-Vosseparkwijk (d.d. 2 mei 2000)

In haar brief vraagt de wijkvereniging om aandacht voor de kwaliteit van fietsroutes. Het voorstel voor het opstellen van een integraal fiets- en voetpadenplan betreft een beleidsmatige keuze vanuit de gemeente en is geen keuze die in het kader van de m.e.r. wordt genomen. Wel moet de kwaliteit van langzaamverkeerroutes (fietsen, wandelen) als volwaardig onderdeel in het MER worden opgenomen bij het aspect verkeer en vervoer en bij de uitwerking van scenario's voor invulling van het plangebied.

In aanvulling op de inspraakreactie heeft de vereniging een tweede brief ingezonden met een artikel uit het blad "Binnenlands Bestuur" van 5 mei 2000. Dit artikel onderschrijft het door de vereniging verwoorde pleidooi voor behoud van aantrekkelijke fiets- en voetverbindingen. Het artikel is voor kennisgeving aangenomen.

De effecten van de eventuele trimodale terminal zullen in het MER beschreven moeten worden. Hier vallen ook effecten ten aanzien van geluid en aantasting van fietsroutes onder.

In de reactie wordt zorg geuit over de toepassing van artikel 19-procedures. Gewezen wordt op het bouwrijp maken van Newtonpark 2. Wat betreft de toepassing van artikel 19-procedures kan worden opgemerkt dat de Wet op de Ruimtelijke Ordening inmiddels is gewijzigd en dat artikel 19 (nieuw) nu een zgn. zelfstandige projectprocedure is, naast het bestemmingsplan. Het staat een gemeentebestuur in principe vrij één van deze planologische instrumenten te kiezen.

Met het bouwrijp maken van deelgebied Newtonpark 2 is inmiddels inderdaad een begin gemaakt. Het ontwerp-bestemmingsplan voor dit deelgebied (waarin de nodige aandacht is besteed aan de verschillende milieuaspecten) is inmiddels gereed en zal binnenkort in procedure worden gebracht. De ontwikkelingen in dit deelgebied zijn reeds in gang gezet voordat besloten werd tot het volgen van een m.e.r.-procedure voor het gehele gebied Leeuwarden-Zuid.

Het deelgebied Newtonpark 2 is, gezien de omvang, op zich geen m.e.r.-plichtige activiteit. De gemeente Leeuwarden heeft ervoor gekozen om dit deel wel in het MER te betrekken omdat op deze wijze de relaties met andere (deel)gebieden duidelijker zichtbaar worden. Ook wordt zo een totaalbeeld van de milieu-effecten in het gehele gebied verkregen.

De wijkvereniging wijst op de toekomstige recreatieve bestemming van het gesloten stortterrein de Skinkeskans. De eindbestemming voor Skinkeskans als recreatieve bestemming moet een onderzoekspunt in het MER zijn (met name het effect van Newtongebied op dit gebied moet in beeld worden gebracht).

Als laatste suggestie in de brief wordt aangegeven in de richtlijnen van de m.e.r. ook plannen te betrekken, die het individuele dorps- of wijkniveau overstijgen, maar die voor een groter gebied van belang zijn.

Regionale en gemeentelijke plannen worden in de richtlijnen behandeld in paragraaf 2.5. Deze plannen, die in de richtlijnen worden aangeduid als de reeds genomen besluiten, vormen als beleidskader een uitgangspunt voor nadere invulling van het programma van eisen, weliswaar afhankelijk van de status van de verschillende plannen.

- J. Jepma en S. Evertsten (d.d. 10 mei 2000)

In de brief wordt kenbaar gemaakt dat de indruk bestaat dat de M.e.r.-procedure en de inspraak op bestemmingsplannen gereduceerd zijn tot speeltjes voor oplettende bewoners en dat het vermoeden bestaat dat de planvorming verder is dan naar de burgers toe getoond wordt.

De m.e.r. heeft juist, doordat deze in een vroeg stadium van de planvorming is opgestart, een hoge toegevoegde waarde bij de ontwikkeling van de stedenbouwkundige plannen en vervolgens bij het opstellen van bestemmingsplannen en/of zelfstandige projectprocedures.

Ten aanzien van de omgang met inspraak bestaat ten onrechte de indruk dat daar niet serieus mee om wordt gegaan. Inspraakreacties worden uiterst serieus betrokken bij de afwegingen die gemaakt worden in het kader van het besluitvormingsproces, getuige onder andere de voorliggende reactienota en de informatieavond gehouden in het kader van de Startnotitie Milieueffectrapportage Leeuwarden-Zuid.

Zoals bekend zijn wij op dit moment bezig met de voorbereiding van de stedenbouwkundige planvorming. Vordering in de planvorming (beslismomenten) worden op de gebruikelijke wijze gepubliceerd (huis-aan-huisbladen en/of dagbladen).

In het MER zal het beleidskader dat ten grondslag ligt aan de totstandkoming van ruimtelijke plannen beschreven worden (zie ook paragraaf 2.5 van de richtlijnen). Het relevant vastgesteld beleid (van rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau) vormt een uitgangspunt voor de nadere planontwikkeling van Leeuwarden-Zuid. Er wordt gestreefd naar het zoveel mogelijk aansluiten op bestaande plannen/beleid.

Op korte termijn wordt het waterplan "De Blauwe diamant" ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad van Leeuwarden als kader voor het waterbeleid van de gemeente. Het plan schetst de ambities en mogelijkheden voor en van het water. Het plan geeft richting aan de activiteiten van de betrokken partijen en zal de samenwerking stimuleren. Bij de opstelling van het MER voor Leeuwarden-Zuid vormt de Blauwe diamant input voor de passages met betrekking tot de waterhuishouding in het gebied Leeuwarden-Zuid en de relaties met de omgeving.

In de brief wordt aandacht voor huidige gebiedskwaliteiten, natuurwaarden en leefbaarheid (in het bijzonder voor het dorp Goutum) gevraagd. Tevens wordt aandacht gevraagd voor de negatieve gevolgen van de toenemende verkeersdruk. Deze aspecten zullen in het MER aan de orde komen.

In de brief wordt zorg geuit omtrent het bewaken van de ambities ten aanzien van de inpassing zoals gesteld in de startnotitie. In de richtlijnen wordt expliciet aandacht besteed aan het formuleren van ambitieniveaus (zie paragraaf 2.4) waaraan alternatieven zullen worden getoetst.

In het MER moeten alle mogelijkheden worden bekeken om de huidige gebiedskwaliteit van het plangebied (zoveel als mogelijk) te behouden. Op voorhand is niet te zeggen welke mogelijkheden zullen worden uitgewerkt, wel is duidelijk dat de uitwerking in scenario's zal plaatsvinden.

Een ruimtelijke ingreep kan niet plaatsvinden zonder dat hier gevolgen aan verbonden zijn. Door in het kader van de stadsuitbreiding van Leeuwarden aan de zuidzijde een m.e.r.-

procedure te volgen, wordt op een zorgvuldige manier omgegaan met inpassing van de stadsuitbreiding. Het MER is bedoeld om alle gevoeligheden van het plangebied in beeld te brengen (zie paragraaf 2.2). Het MER moet de randvoorwaarden geven voor uitwerking van de deelgebieden. De daadwerkelijke keuze voor bepaalde maatregelen vindt overigens pas plaats in het bestemmingsplantraject.

- *Dhr. Van Aalsum (d.d. 10 mei 2000)*

Conform de richtlijnen moet in het MER inzicht gegeven worden in zaken als behoeftebepaling, bruto aantal hectares van het plangebied en het aantal hectares per deelgebied.

Hoofdstuk 2 van de richtlijnen geeft aan dat het MER uitspraken moet doen ten aanzien van de probleem- en doelstelling van de voorgenomen activiteit. Hieronder vallen zaken als wat de behoefte is aan uitbreiding, welke functies wenselijk zijn en hoeveel hectare uitbreiding is gewenst per functie.

Daarnaast geven de richtlijnen aan dat in het MER aandacht moet worden gegeven aan de nog wettelijk te nemen besluiten en bijbehorende procedures (waaronder die van bestemmingsplannen).

Op 14 juni 1999 is een voorbereidingsbesluit genomen voor het plangebied Newtonpark. Voor het deelgebied Newtonweg (bestaand, oostelijk van de Newtonweg) geldt een toereikend bestemmingsplan. Voor het deelgebied Newtonpark 2 is inmiddels een ontwerp-bestemmingsplan gereed (inclusief vooroverleg met andere instanties) dat binnenkort in procedure zal worden gebracht en waarin de nodige aandacht is besteed aan de verschillende milieuaspecten. Met het bouwrijp maken van dit deelgebied is inmiddels een begin gemaakt (het geldende bestemmingsplan verzet zich hier niet tegen). In het verlengde van de in het verleden ontplooiden initiatieven wordt dit gezien als een autonome ontwikkeling. Er bestaat naar onze mening dan ook geen aanleiding om de door de heer Van Aalsum bedoelde activiteiten stop te zetten. Wel is het zo dat de ontwikkeling van de overige deelgebieden (3, 4 en 5) mede afhankelijk wordt gesteld van de uitkomsten van de milieueffectrapportage.

In de brief wordt de wens geuit om de aspecten water en groen niet alleen op deelplanniveau uit te werken. Gezien het stadium van de planvorming wordt de m.e.r. juist voor het totale plangebied uitgevoerd, zodat alle milieuaspecten over de volle breedte worden beschouwd.

De heer van Aalsum doet een suggestie voor wijze van aanpak van alternatieven-ontwikkeling (vanuit thematische invalshoeken). Voor het MER is weliswaar gekozen voor een iets andere insteek (scenario-ontwikkeling), maar de in de brief genoemde aspecten komen wel aan bod.

De door de heer Van Aalsum gestelde vragen onder de diverse suggesties zullen voor een belangrijk deel aan de orde komen in het MER. In de richtlijnen wordt immers aangegeven dat een onderbouwing gegeven moet worden van de sturende factoren die bepalend zijn voor de te realiseren woningen en bedrijventerreinen, zowel kwantitatief als kwalitatief. Ook zal aangegeven worden welke besluiten reeds genomen zijn en nog zullen worden genomen op basis van het MER. Suggesties ten aanzien van de (effecten)beschrijving van landschap, ecologie, geluid, lucht e.d. komen in de richtlijnen aan de orde. In een enkel

geval zal, gelet op de gedetailleerdheid van de vraag, beantwoording volgen in een later stadium, bijvoorbeeld bij de opstelling van een bestemmingsplan.

In de brief wordt aandacht gevraagd voor het aspect ecologie. Het MER dient een beschrijving te geven van alle gevoeligheden, waaronder die vanuit het aspect ecologie (zie 2.2). Naast het in beeld brengen van huidige landschappelijke en natuurwaarden (gevoeligheden) wordt een ambitieniveau geformuleerd ten aanzien van het optimaal inpassen van structuren (zie 2.4). Combinaties met overige aspecten (waaronder waterstructuren en langzaamverkeer-routes) zullen hierbij bekeken moeten worden.

Tot slot zal in het MER aangegeven moeten worden welke bedrijven zullen worden toegelaten op de bedrijfsterreinen (inclusief de milieuzonering). Hierbij zal het item geluid/lawaai een belangrijk punt van onderzoek zijn.

Bijlage 2

Verslag informatieavond

Verslag van Informatieavond Startnotitie Milieueffectrapportage

Datum: 20 april 2000

Aanwezig: 20 personen, MER-begeleidingsgroep (Dhr. W. Kromhout, dhr. G. Visser, dhr. M. Slijkhuis, mevr. K. van Eck, mevr. J. Wijkhuis) Wethouder P. den Oudsten, mevr. E. van Rosmalen en mevr. M. Verspui van Bureau Tauw.

Afwezig:

Kopie:

Notulist(e): K.J. de Jong

Locatie Dorpshuis "Ien en Mien" te Goutum

1. Inleiding door dhr. W. Kromhout
2. Presentatie omtrent plangebied Leeuwarden-Zuid door dhr. M. Slijkhuis
3. Uitleg omtrent MER en M.e.r.-procedure door mevr. E. van Rosmalen, Bureau Tauw
4. Pauze
5. Vragen

Vraag: (Mevr. Roelands): Vindt er ook nog een afzonderlijk overleg tussen de gemeente en de Vereniging Dorpsbelang Goutum plaats omtrent de plannen voor Leeuwarden-Zuid?

Antwoord: (Marcel Slijkhuis) Hierover hebben wij reeds telefonisch contact gehad. Wij zien uw uitnodiging graag tegemoet.

Vraag: In de presentatie van dhr. Slijkhuis werd niet gesproken over de Dorpennota. Wordt deze niet in de planvoorbereiding meegenomen?

Antwoord: (Walter Kromhout) Over 2 maanden zullen de eerste resultaten van de Dorpennota bekend worden. In 1989 is de eerste Dorpennota verschenen. In november 1999 is met de verenigingen dorpsbelang gesproken omtrent wensen e.d. Buro Vijn uit Oenkerk werkt de nota op basis hiervan uit. In juni van dit jaar zullen opnieuw gesprekken met de verenigingen dorpsbelang plaatsvinden en dan zal ook op bestuurlijk niveau overleg gevoerd worden.

Vraag: Omtrent de Contourennota is geen inspraak geweest.

Antwoord: (Walter Kromhout) De structuurschets "Leeuwarden, open stad" is in de inspraak geweest. De contourennota volgt deze structuurschets. De contourennota heeft geen echte juridisch bindende status voor burgers. In het verdere verloop van de planvorming volgende inspraakmomenten voor de artikel 19 en bestemmingsplanprocedures. Straks wordt er weer een inspraakprocedure belegd in het kader van de bestemmingsplannen voor het gebied.

Vraag: (dhr. Van Aalsum) Wat is de waarde van de MER. Voor Newtonpark fase 2 en 4 is bij mijn weten alleen een voorbereidingsbesluit genomen door de Raad. Er is hierover nog geen inspraak geweest, terwijl er wel al grond aangeboden wordt aan bedrijven. Hoe verhoudt dit zich tot elkaar?

Antwoord: (Walter Kromhout) Niet alle plannen zijn m.e.r.-plichtig, alleen voor plannen waarin veel (enkele duizenden) woningen of meer dan 150 ha bedrijventerrein worden gerealiseerd is een M.e.r.-procedure vereist. In de M.e.r.-procedure wordt het gehele plangebied onder de loep genomen, maar de ontwikkelingen gaan wel door.

Vraag: (dhr. Van Aalsum) Ik begrijp de uitleg, maar het gesprek gaat over het hele gebied. Je kunt nu als burger alleen over het gehele gebied praten. Ik ben bang dat er straks deelplannen ontstaan die onafhankelijk van elkaar worden opgesteld, zonder dat er een samenhang tussen is. Ik wil graag advies over hoe ik me in inspraakprocedures moet opstellen.

Antwoord: (Walter Kromhout) Het gebied wordt nu in totaal bekeken. In Goutumer Nieuwland wordt het eerst gebouwd. De plannen worden uitdrukkelijk in samenhang met plannen voor andere delen in het gebied gemaakt.

(Esther van Rosmalen) De deelgebieden worden specifiek bekeken, maar de varianten moeten worden afgestemd op de omgeving. Milieuaspecten overstijgen altijd de afzonderlijke deelgebieden.

Vraag: (dhr. Jepma) Wordt er ook een koppeling gemaakt met de totale stad en het plan "De Blauwe Diamant"?

Antwoord: (Marcel Slijkhuis) We willen van Leeuwarden-Zuid een volwaardig stadsdeel maken, geen losstaand deel, maar een onderdeel van de stad. We proberen dat door integraal te kijken naar aspecten zoals verkeer en water.

(Esther van Rosmalen) We moeten eerst kijken welke beslissingen het kader vormen voor de MER.

(Walter Kromhout) De Gemeenteraad beslist uiteindelijk, zij stellen de richtlijnen vast. Dat is dezelfde Raad die ook de plannen vaststelt voor overige delen van de stad of voor bepaalde thema's zoals water en stedelijke vernieuwing. Daarmee is samenhang in beleid gewaarborgd.

Vraag: (dhr. Van Zanten) Er wordt uitgegaan van wat er al is. Wat wordt daarmee bedoeld?

Antwoord: (Esther van Rosmalen) De contourennota is het uitgangspunt voor de milieueffectrapportage.

Vraag: (dhr. Vermeer) Het bestemmingsplan Wiardaburen is momenteel nog geldig. Destijds is tot aan de Raad van State uitgeprocedeerd dat er een strook groen van 300 meter tussen de bestaande en de nieuwe bebouwing vrijgehouden zou worden. Is dat nog steeds een uitgangspunt voor het nieuwe bestemmingsplan? Volgens de plankaarten wordt er duidelijk tegen de bestaande bebouwing aangebouwd.

Antwoord: (Walter Kromhout) Het uitgangspunt is om zuidelijk van Goutum te bouwen. Concrete invulling van het woongebied moet nog volgen. Een aanpassing van de 300 meter is niet ondenkbaar.

Vraag: (dhr. Van Zanten) Is een waterpartij denkbaar?

Antwoord: (Walter Kromhout) Ja, dat is denkbaar.

Vraag: (mevr. Roelants) Wordt er in de MER ook rekening gehouden met de leefbaarheid?

Antwoord: (Esther van Rosmalen) Leefbaarheid is een ruim begrip, maar als je denkt aan aspecten als geluidsoverlast enz., deze worden meegenomen.

Vraag: (mevr. Roelants) Wat betreft de milieuaspecten van de hoogspanningsleidingen: Is de kans groot dat ze weggaan?

Antwoord: (Esther van Rosmalen) We zullen in ieder geval de milieuaspecten van de hoogspanningsleidingen beschrijven en het meest milieuvriendelijk alternatief aangeven.

Opmerking: (Wethouder Den Oudsten) Om nog even terug te komen op de bufferzone van 300 meter tussen de bestaande bebouwing en de nieuwe bebouwing: Ik zou u willen vragen u hierop nog niet vast te leggen. Straks in het najaar volgt een fundamentele discussie over dit soort onderwerpen, laat u alstublieft dit soort aspecten open tot dit debat.

Vraag: (dhr. Van Zanten) Alles in deze plannen heeft effect op Goutum.

Antwoord: De belangen van Goutum zullen zeker meegewogen worden.

Vraag: (dhr. Van Zanten) Op het kaartje zie ik nog niet veel omtrent de ontsluiting van het gebied. Momenteel zijn er twee toegangswegen tot de stad en de ontsluiting is een groot probleem. Hoe wordt de wijk aan de stad gebonden, worden er nog meer bruggen gebouwd, wat is het meest milieuvriendelijk alternatief?

Antwoord: (Walter Kromhout) Het aspect ontsluiting/infrastructuur wordt meegenomen in de richtlijnen.

(Esther van Rosmalen) We hebben een thema verkeer als basis. We gaan knelpunten en milieu-effecten daarvan onderzoeken (geluid, luchtverontreiniging etc.)

Vraag: (dhr. Bles) De plannen gaan in november in de inspraak. Hoe zit dat juridisch. Welke waarde heeft een inspraakprocedure?

Antwoord: (Esther van Rosmalen) Als de MER aanvaard wordt, dan komt een ontwerpbestemmingsplan in procedure en dan volgt de gebruikelijke inspraakprocedure.

Vraag: (dhr. Bles) Heeft deze inspraak ook juridische waarde?

Antwoord: (Esther van Rosmalen) Op basis van de MER niet. (Walter Kromhout) Maar op basis van de MER wordt ook geen woningbouw gepleegd.

Vraag: (dhr. Bles) In 2002 worden de eerste 250 woningen opgeleverd. Waar?

Antwoord: (Marcel Slijkhuis) Weten we niet precies, dat is in voorbereiding. Dat hangt bijvoorbeeld samen met vraagstukken als: hoe ontsluiten we het gebied?

Vraag: (dhr. Van Aalsum) Het MER wordt gekoppeld aan het bestemmingsplan. Zijn er dan ook nog vrijstellingsprocedures nodig?

Antwoord: (Marcel Slijkhuis) Het is niet ondenkbaar dat er artikel 19-procedures gestart worden.

Vraag: (dhr. Van Aalsum) Voor het Newtonpark/Businesspark is alleen nog maar een voorbereidingsbesluit genomen. Voert de gemeente een beleid van artikel 19 procedures?

Antwoord: (Walter Kromhout) Een artikel 19-procedure is geen oneigenlijk middel, in de planologie is het een erg aanvaard instrument. Er moet aan zo'n procedure wel een goede onderbouwing ten grondslag liggen van bijvoorbeeld de MER of het ontwerpbestemmingsplan.

Vraag: (dhr. Van Zanten) Hempens /Teerns is een Vinex-locatie. Is Leeuwarden-Zuid dat ook?

Antwoord: (Walter Kromhout) Leeuwarden-Zuid is geen Vinex-locatie. In de actualisering van de Vierde Nota extra, de Vinac, zijn wel dit soort uitbreidingslocaties aangegeven. Er is nog geen financiële bijdrage van het Rijk. Dichtheden kunnen we nog wel mee variëren.

Vraag: (dhr. Van Zanten) Dichtheid van woningen heeft een relatie met kwaliteit. In Goutum Noord is een te hoge dichtheid gerealiseerd.

Antwoord: (wethouder Den Oudsten) Dichtheid is geen voorwaarde voor kwaliteit. Een hoge dichtheid kan heel goed een goede kwaliteit van de wijk opleveren.

Vraag: (dhr. Van Zanten) Wat is een straalpad?

Antwoord: (Marcel Slijkhuis) Dat heeft te maken met telecommunicatie. In dit pad mag niet hoger dan een bepaalde hoogte gebouwd worden. De effecten van dit straalpad worden meegenomen in de MER.

Vraag: (dhr. Vermeer) Hoe wordt het gebied genoemd?

Antwoord: (Walter Kromhout) Leeuwarden-Zuid. Momenteel wordt gewerkt met werknamen. Er wordt een procedure gestart voor de naamgeving.

Bijlage 3

Aandachtspunten voor het uitwerken van randvoorwaarden per deelgebied

Bestaande gebiedskenmerken

- omgaan met aanwezige belemmeringen (leidingstraten, geluid-, hinder- en risicozones, bodemverontreinigingsgebieden, bedrijvigheid;
- inpassing van waardevolle landschappelijke, archeologische, ecologische en cultuurhistorische elementen en potenties.

Structuur en inpassing in de omgeving

- stedenbouwkundige structuur, aansluiting op en inpassing van bestaande en toekomstige bebouwingsstructuren;
- de wijze waarop invulling wordt gegeven aan consumentgericht bouwen (flexibel, levensloopbestendig, particulier opdrachtgeverschap);
- aansluiting op het openbaar vervoersysteem;
- ontsluiting voor gemotoriseerd verkeer, aansluiting op de hoofdwegenstructuur; consequenties van invulling van "duurzaam veilig" op de structuur van de ontsluiting in deelgebieden;
- langzaamverkeersroutes als kortste verbinding naar voorzieningen en aansluiting op reeds bestaande of toekomstige (recreatieve) routes; de ligging met het oog op de sociale veiligheid van deze routes;
- structuur van groen en water, aansluiting op en wisselwerking met de bovenlokale ecologische structuur

Grondgebruik en zonering

- situering van openbaar vervoerhaltes;
- situering van verkeersluwe wijken;
- ruimtereserveringen en hinderzones van bovenlokale activiteiten, zoals de Haak;
- ligging van sportvelden (in verband met de grote ruimteclaim en relatie met overige functies);
- ligging van grotere groene en blauwe elementen, indicatie van totale toekomstige verharde oppervlak;
- eventuele ruimte voor zelfreinigende watersystemen;

Duurzaamheidsaspecten

Energie:

Omvang van de energievraag (normaal tot zuinig) en de daarbij behorende opties voor energievoorziening (restwarmte, geothermische energie, gas/electra/warmte), vanwege de volgende mogelijke invloed op de structuur en verkaveling van het deelgebied.⁴

Grondstoffen:

- indicatie benodigde hoeveelheid grond voor bouwrijp maken; in hoeverre is sprake van integrale ophoging van het terrein en welke alternatieven zijn daarvoor beschikbaar;
- indicatie van plaatselijke mogelijkheden voor ontgravingen (grondbalans).

⁴ Het gebruik van restwarmte vraagt om een korte afstand bron-vraag, een efficiënt leidingverloop en weinig kruisingen met oppervlaktewater. Het gebruik van zonne-energie bepaalt de oriëntatie en hoofdrichting van de verkaveling. Het gebruik van geothermische energie vereist locaties voor warmte-opslag of windturbines;

Water:

- systeem van waterhuishouding, riolering, benutting en berging van hemelwater;
- loskoppelen van regenwaterafvoeren;
- buffering van regenwater in het gebied;
- hoeveelheid af te voeren afvalwater naar zuiveringsinstallatie.

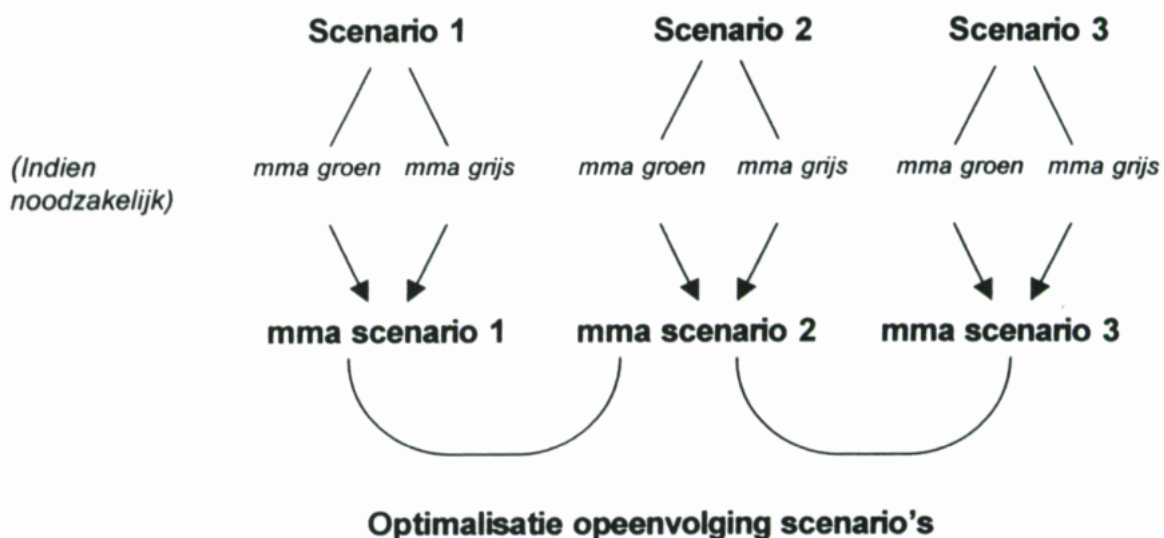
Uitvoeringsaspecten

Voor de uitvoeringsaspecten en het beheer in de gebruiksfase (aanleg, materiaalgebruik, watergebruik, groenbeheer en waterhuishouding) kunnen aanbevelingen gegeven worden, zeker wanneer deze van belang zijn om de doelstellingen te bereiken die in het ontwerp vervat zijn.

Bijlage 4

Werkwijze ontwikkeling alternatieven

-Schematische weergave ontwikkeling alternatieven MER Leeuwarden-Zuid-

(Afhankelijk van stadium
van planvorming)

Integraal voorkeursalternatief
